

začít plně fungovat od 1. 7. 2023, jak předpokládá návrh nového stavebního zákona. Pro ilustraci uvádí Dopadová studie situaci, kdy by se spisové rozluce věnoval každý desátý zaměstnanec současných stavebních úřadů. V takovém případě by spisová rozlučka trvala 15 let a nové stavební úřady by nemohly začít fungovat dříve než v roce 2037. A aby měl čtenář ještě lepší představu o rozsahu úkolu, který nový stavební zákon a jeho tvůrci vůbec neberou na zřetel, je vhodné zmínit, že se bavíme o cca 300 km (!) dokumentů, které budou muset být zkontrolovány, předány, nově zaevidovány a vhodně umístěny. K jejich novému umístění bude nejspíš nezbytné pronajmout nové prostory a nakoupit nové regály. S těmito náklady ve výši několika set milionů korun dodnes nikdo nepočítá. Je na místě zde podotknout, že se nejedná o jediné „opomenuté“ náklady rekodifikace stavebního práva, které její zpracovatelé neuvedli v povinné analýze RIA [6], jež je součástí návrhu zákona, byť na to byli opakovaně upozorňováni připomínkovými místy.

Je tedy zřejmé, že návrh nového zákona přinese v příštích letech kromě výrazného zvýšení výdajů státního rozpočtu také ve vymezeném čase neřešitelný problém v podobě spisové rozlučky. Má totiž pouze dva scénáře, přičemž jsou oba špatné. V prvním scénáři proběhne řádně a ve lhůtě do 1. 7. 2023, aby mohly nové stavební úřady začít fungovat, ale současně způsobí totální paralýzu stávajících stavebních úřadů, protože jejich zaměstnanci budou plně vytížení spisovou rozlučkou a nebudou moci dělat standardní agendu. Podle druhého scénáře v uvedeném termínu nebude spisová rozlučka hotová a nové stavební úřady nebudou moci zákonně fungovat. Žádný třetí scénář v tomto případě neexistuje. Obě uvedené varianty pochopitelně předpokládají nárůst počtu státních úředníků, protože minimálně část zaměstnanců nových úřadů bude muset být přijata před zánikem dnes existujících stavebních úřadů, aby vůbec mohlo být jakékoli předávání správních spisů zahájeno a do uvedeného termínu provedeno. Případná paralýza stávajících stavebních úřadů a velmi pravděpodobná omezená funkčnost nových úřadů po 1. 7. 2023 může mít významně negativní dopad na českou

ekonomiku. Dopadová studie v tomto případě přímo uvádí, že dopad na ekonomiku státu při částečné paralyzaci systému stavebních úřadů na 18 měsíců může být až -204 miliard Kč [7].

Hledá se stavební superúředník

V posledních měsících jsme mohli v různých veřejných vystoupeních zaznamenat opakovaný argument paní ministryně Doštalové, že dříve mělo územní rozhodnutí několik stran a dnes to jsou již často desítky stran. Nový stavební zákon by podle paní ministryně měl povolování staveb zjednodušit a zrychlit. Možná to úředníci na MMR paní ministryni „citlivě zatajili“, ale návrh nového stavebního zákona nejenom významně zvýší počet stran stavebního povolení, a to řádově na desítky až stovky, ale především podstatně zvýší nároky na kvalitu úředníků nových stavebních úřadů. Nové stavební povolení bude totiž kromě vlastního povolení (nebo nepovolení) stavby obsahovat také řadu dalších správních rozhodnutí, jako jsou povolení kácení dřevin, povolení v oblasti památkové péče, povolení k odnětí zemědělské či lesní půdy, povolení výjimky z ochrany vzácných rostlin a živočichů atd. Všechna tato rozhodnutí budou součástí jednoho dokumentu, který bude muset každé z těchto rozhodnutí řádně odůvodnit podle platných zákonů. Pro konkrétního úředníka, který za takový dokument ponese plnou odpovědnost, to bude mnohonásobně složitější úkol, než jaké musel doposud plnit v rámci stávajících stavebních úřadů. A přidáme-li k tomu přísné nastavení lhůt v novém stavebním zákoně a stále rostoucí tlak na vymáhání škod způsobených nesprávným úředním postupem po konkrétních úředních osobách, budeme pro fungování nových stavebních úřadů muset verbovat superúředníky. Doufejme tedy, že jich má ČR dostatek.

Závěr

Parlament ČR nemá jednoduchý úkol. Dostal k projednání vládní návrh, který je hned v úvodu projednávání v Poslanecké sněmovně kompletně přepracováván. Poslankyně a poslanci se tedy budou vyjadřovat k rozsáhlému legislativnímu textu, který ne-

projde připomínkovým řízením ani řádnou legislativní kontrolou. Vzhledem k velkému množství souvislostí s jinými zákony je víc než pravděpodobné, že nebude v reálných silách poslanců ani Kanceláře PSP zajistit, aby nedošlo k více či méně fatálním opomenutím s dopadem na funkčnost zákona jako celku. Pokud současný parlament zákon s takovými nedostatky schválí, bude je s největší pravděpodobností muset řešit již v roce 2022 nová PSP, která vzejde z voleb v říjnu 2021. Tedy pokud nebude chtít být podepsaná pod reálně hrozící kolaps povolování staveb v ČR po 1. 7. 2023.

Použitá literatura

[1] „Oddělení analýz Ústavu státu a práva Akademie věd ČR v roce 2010 odhadlo počet aktuálně platných norem v České republice na 1 600 000. Přitom v roce 1990 to bylo „jen“ 500 000, přičemž jejich počet rovnoměrně rok od roku stoupal.“ Z rozhovoru s předsedou NSS Pavlem Šámalem, dostupný na: [https://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/print/Proverejnostamedia"Napsalionas"Novych_zakonu_je_zbytecne_moc__mame_uz_pres_dva_miliony_norem"](https://nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/print/Proverejnostamedia)

[2] Zákon č. 225/2017 Sb. – Zákon, kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

[3] Např. zavedení povinnosti dokládat soulad s územně plánovacími dokumenty formou závazného stanoviska orgánu územního plánování, které na dobu mnoha měsíců doslova zahltilo některé úřady obcí s rozšířenou působností a zpozdilo vydání územních rozhodnutí v některých případech více než o rok.

[4] Sněmovní tisk 1008 dostupný na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1008&CT1=0>

[5] Dopadová studie Ministerstva vnitra ČR dostupná na: <https://www.mvcr.cz/clanek/dopadova-studie-ke-zmene-stavebniho-prava.aspx>

[6] RIA (z anglického Regulatory Impact Assessment), česky hodnocení dopadů regulace. Význam a bližší popis je dostupný na: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/ria/hodnoceni-dopadu-regulace-160402/>

[7] Str. 44 Dopadové studie.

Veřejnost pomáhá s vyhledáváním zajímavých stromů v Brdech

Běla Komancová

Mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí lze dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny vyhlásit rozhodnutím orgánu ochrany přírody za památné stromy. Přestože přesná kritéria pro výběr památných stromů nejsou stanovena, má se za to, že by se mělo

jednat o jedince vynikající svým vzrůstem či věkem, významné krajinné dominanty, dřeviny historicky cenné, případně zvláště cenné introdukované dřeviny. Na dohledávání takových stromů se v Brdech může podílet i veřejnost prostřednictvím jednoduché mapovací aplikace.

Dub na Záběhlé – dvoják po ošetření

Obvod kmene 726 cm, výška 16 m, rok vyhlášení 2019, kód v ÚSOP 106325

U bývalé Přední Záběhlé najdeme hned dva památné duby zimní (*Quercus petraea*), jejich stáří se odhaduje na 250 let. Znamější z nich, dub – dvoják, zná každý „brdomil“, protože patří k symbolům Brd. A má na to plné právo – je to solitérní majestátní velikán, fotogenický strom, nádherný v každé roční době. V letošním roce se dočkal ošetření – mírné obvodové redukce a zdravotního řezu. Jedná se o zásahy, které je třeba provádět s citem tak, aby si jich laik ani nevšiml.

Památné a významné stromy před vznikem CHKO

Vyhlašování památných stromů s sebou nese zvýšený zájem veřejnosti. V tajemných vojenských, z velké části veřejnosti

nepřístupných Brdech se památné stromy proto nevyhlašovaly. A tak nová chráněná krajinná oblast (CHKO) Brdy dostala při vzniku k 1. lednu 2016 „do vínku“ jen dva památné stromy. Buk lesní na Teslínech,

známý též jako poslední hraniční strom v Brdech, a buk lesní v Orlově. Oba vyhlásil v roce 1981 středočeský krajský národní výbor při okraji tehdejšího vojenského újezdu.

Systematičtější mapování významných stromů v Brdech proběhlo až po roce 2005. Společnost Vojenské lesy a statky ČR, s. p. (dále VLS ČR), tehdejší a vlastně i dnes většinový správce hospodařící na pozemcích v CHKO Brdy, se v rámci programu Významné stromy VLS ČR, s. p., věnovala vyhledávání a zavedení evidence stromů „historicky pamětihodných, krajinářsky hodnotných, druhově výjimečných, tvarově pozoruhodných či výjimečných svými rozměry“. V databázi se sešlo téměř 70 stromů, později z nich bylo deset vybráno a v terénu označeno cedulkou s nápisem Významný strom s údaji o druhu, stáří a obvodu kmene stromu. Podobné mapování proběhlo v oblasti jižních Brd na pozemcích, kde tehdy hospodařily Lesy České republiky (LČR).

Evidence VLS ČR a LČR později posloužila jako jeden z podkladů pro sestavení Plánu péče o CHKO Brdy na období 2016–2025. Plán péče sestavila Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) v letech 2012 až 2013. Obsahuje mj. seznam stromů, které navrhuje vyhlásit za památné.

Nové památné stromy v Brdech

Na území CHKO je orgánem příslušným k vyhlášování památných stromů AOPK ČR. Na území CHKO Brdy se v souladu s Plánem

Buk lesní na Teslínech
Obvod kmene 606 cm, výška 16 m, kód v ÚSOP 103446
S obvodem 606 centimetrů a stářím kolem 300 let je největším bukem (*Fagus sylvatica*) ve Středočeském kraji a zřejmě posledním hraničním stromem v Brdech, který na nejstarších lesnických mapách značil hranice majetku benediktinů na Kolvině. Vyhlášený za památný byl v roce 1981. Mohutný dvoják se na přelomu století rozlomil v tlakové vidlici. Přestože byl v roce 2011 arboristicky ošetřen, jeho postupnému zániku nezabráníme.

péče začaly památné stromy vyhlášovat v roce 2018. Dosud zde byly vyhlášeny čtyři nové památné stromy (Dub na Záběhlé 1 – dvoják, Dub na Záběhlé 2, Klen na Hrachovišti, Douglaska na Třech trubkách), jedna skupina dvou stromů (Lípy v Míšově), v případě je vyhlášení stromořadí na Záběhlé.

Je třeba konstatovat, že stav některých stromů, které Plán péče navrhuje vyhlásit za památné, se dodnes natolik zhoršil, že již není vhodné je vyhlášovat. V důsledku špatného zdravotního stavu nejsou perspektivní (prasklá tlaková vidlice, nedávné masivní napadení podkorním hmyzem apod.). Proto se AOPK ČR spolu s vyhlášováním památných stromů věnuje i vyhledávání nových adeptů na památné stromy. A tady se může zapojit i veřejnost.

Tab. 1 Dosud obvodem největší známé stromy v CHKO Brdy za jednotlivé druhy dle databáze Stromy v Brdech (stav k říjnu 2020). Vypracovala Běla Komancová

Druh	Obvod kmene měřený ve výšce 130 cm [cm]	Lokalita	Poznámka
Buk lesní	606	Teslíny	Památný strom, špatný zdravotní stav
Dub zimní	726	Přední Záběhlá	Památný strom, dub „dvoják“
Javor klen	518	Alej na Záběhlé	V přípravě vyhlášení památného stromořadí
Javor mléč	393	Padrt'	Troják na křižovatce
Jasan ztepilý	387	Klobouček	V oplocence
Lípa srdčitá	434	Přední Záběhlá	Vícekmenn, na křižovatce
Olše lepkavá	377	Přední Záběhlá	Troják, u rybníčku
Vrba křehká	535	Hrachoviště	
Douglaska tisolistá	605	Tři trubky	Památný strom, v areálu záměčku
Jedle bělokorá	408	PP Míšovské buky	
Smrk ztepilý	370	Třemšínsko, u Salmových serpentín	

Vyhledávání a evidence významných stromů

K evidenci významných stromů AOPK ČR vytvořila veřejně přístupnou databázi Stromy v Brdech jako tzv. story mapu v prostředí ArcGIS (viz <http://stromyvbredch.nature.cz>). Databáze je ojedinělá tím, že do ní může přispět každý pomocí jednoduché mapovací aplikace Survey123 for ArcGIS. Tu si lze buď stáhnout jako mobilní aplikaci do chytrého telefonu a použít přímo v terénu, nebo otevřít pomocí internetového prohlížeče. Kritériem pro sběr dat je obvod stromu v „prsni výšce“, změřený nebo alespoň odhadnutý, a to minimálně 350 cm pro listnaté stromy, 300 cm pro jehličnaté stromy a 200 cm pro ovocné stromy. Databázi jsme připravovali tak, aby ji mohl využít i úplný laik, takže není ani nutné znát přesný název stromu, postačí rozlišení na jehličnatý – listnatý – ovocný strom.

Dosud, po cca 1,5 roku od zveřejnění databáze, se v ní nashromáždilo více než 140 stromů uvedených rozměrů. Mnoho mohutných stromů roste na plochách vysídlených obcí, kde vzrostlé stromy jsou dodnes patrnými pozůstatky dřívějšího osídlení a živými pamětníky jejich největší slávy, ale i pozdějšího úpadku. Je to pochopitelné, stromy zde často rostou soliterně, mnohdy jako vícekmenný, a tak daleko dříve dosahují větších

Klen na Hrachovišti
Obvod kmene 505 cm, výška 15 m, rok vyhlášení 2019, kód v ÚSOP 106308
Památný strom „Klen na Hrachovišti“ (*Acer pseudoplatanus*) roste u bývalé obce Hrachoviště. Strom je nejenom v rámci Brd svým vrůstem i stářím výjimečný, přestože jeho stáří můžeme pouze odhadovat (asi 200–250 let). Patří mezi trojici největších a nejstarších klenů rostoucích v CHKO Brdy.

dimenzí než stromy v lesním porostu. Velké stromy však stále nacházíme i na odlehlejších, hůře dostupných místech uprostřed lesních porostů. Mapování významných stromů v CHKO Brdy je proto dlouhodobější záležitostí a nadále pokračuje – a přispět můžete i vy.

Péče o památné stromy

Vyhlašování památných stromů na území CHKO jde ruku v ruce s péčí o ně. Ošetřování památných či významných stromů na území CHKO podporuje Program péče o krajinu. V letošním roce jsme si tak v CHKO Brdy poprvé vyzkoušeli ošetření nově vyhlášených památných stromů. Protože se všechny nacházejí v blízkosti frekventovaných turistických cest či cyklostezek, a v jednom případě i uprostřed obce, byl při návrhu ošetření brán velký zřetel i na zajištění provozní bezpečnosti. Nejčastějšími zásahy tak vedle zdravotního řezu či mírné obvodové redukce byla instalace dynamických, případně statických podkladnicových vazeb. Kompletním ošetřením prošla i nejvýznamnější brdská alej na Záběhlé, kterou vyhlášení za památné stromořadí čeká v nejbližší době.

Alej na Záběhlé

Nejvýznamnější brdská alej roste podél cesty, která byla až do 20. let minulého století hlavní spojnici přetínající Brdy mezi Rožmitálskem a Plzeňskem. Poté se tato spojnice přesunula jižněji, na dnes známou silnici přes Teslíny a Míšov. Stromy v aleji na Záběhlé proto netrpí běžnými „neduhy“ alejí podél komunikací – postupným rozšiřováním silnic, necitlivým vyvětřováním či výkopy pro inženýrské sítě v kořenovém prostoru. Najdeme zde ztepilé kleny s obvodem kmene mezi třemi až čtyřmi metry, ten největší má obvod přes pět metrů. Mohutné mléče, jasaný a duby, ale třeba i olši a další listnáče. Ty nejstarší mají kolem 200 let. V loňském a letošním roce byla celá alej arboristicky ošetřena z prostředků Programu péče o krajinu. Dalším krokem je vyhlášení památného stromořadí.

Douglaska na Třech trubkách

Obvod kmene 605 cm, výška 35 m, rok vyhlášení 2019, kód v ÚSOP 106333

Douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) na Třech trubkách je mohutný soliterně rostoucí dvoják, který je nejenom největším stromem svého druhu v Brdech, ale zřejmě i největší douglaskou České republiky, co se obvodu týče. Severoamerické douglasky tisolisté se u nás vysazují od poloviny 19. století, nejprve v parcích jako dřevina okrasná, později i v lesích jako dřevina hospodářská. Tato třítrubecká byla před loveckým záměčkem Tři trubky zřejmě vysazena po dokončení záměčku v roce 1890, v rámci budování parkové úpravy.

Lípy v Míšově

Obvod kmene 383 / 275 cm, výška 21 / 20 m, rok vyhlášení 2019, kód v ÚSOP 106339

Skupina dvou památných stromů roste v obci Míšov, naproti bývalému hostinci. Větve do sebe vrůstající lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*) a srdčitá (*Tilia cordata*) tvoří kompaktní celek a s výškou přes dvacet metrů jsou výraznou krajinnou dominantou. Mezi lipami stával křížek. Stáří odhadujeme na 150 let.